

การเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ Object-Oriented Programming

ทัศนวรรณ ศูนย์กลาง

ภาควิชาคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หัวข้อที่จะเรียน

- Paradigm Evolution
- Abstract Data Types
- Categories of OOP Language
- Characteristics of OOP
- Imperative VS Object-oriented
- Object-oriented concept
- UML

Paradigm Evolution

- Procedural 1950s -1970s (procedural abstraction)
- Data-Oriented early 1980s (data-oriented/ADTs)
- Object-Oriented late 1980s (Inheritance & dynamic binding)
- Procedural abstraction
 - กระบวนการที่อนุญาตให้โปรแกรมเมอร์สนใจแค่ interface ระหว่างฟังก์ชันและรู้ว่ามันทำงานอะไร โดยไม่ต้องจำเป็นต้องสนใจรายละเอียดว่าทำงานได้อย่างไร
 - Sort(list, len)

Abstract Data Types (ADTs)

- เป็นชนิดข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยผู้เขียนโปรแกรม (user defined data type)
- สร้างโดยใช้ structure ที่มีในภาษา imperative
- เพื่อให้ชนิดข้อมูลนี้ใช้งานได้อย่างปลอดภัย ควรมีลักษณะ
 - รายละเอียดของการเก็บข้อมูลต้องไม่มีความสำคัญต่อการใช้งานชนิดข้อมูล
 - ข้อมูลภายในจะไม่ถูกอ้างถึงได้โดยตรง แต่ผ่านทาง operations ที่กำหนดไว้
- ตัวอย่างเช่น ภาษา Modula-2, Ada --> object-based

Abstract Data Types

- Build-in type ก็คือ ADTs นั่นเอง
- *float* ในภาษา Java
 - มองไม่เห็นการแทนข้อมูล
 - Operation ทุกตัวเป็น build-in
 - ผู้ใช้สามารถกำหนด object เป็นชนิดข้อมูล *float* ได้
- User-defined ADTs จะต้องมัลักษณะแบบเดียวกับ Build-in ADTs

Abstract Data Types

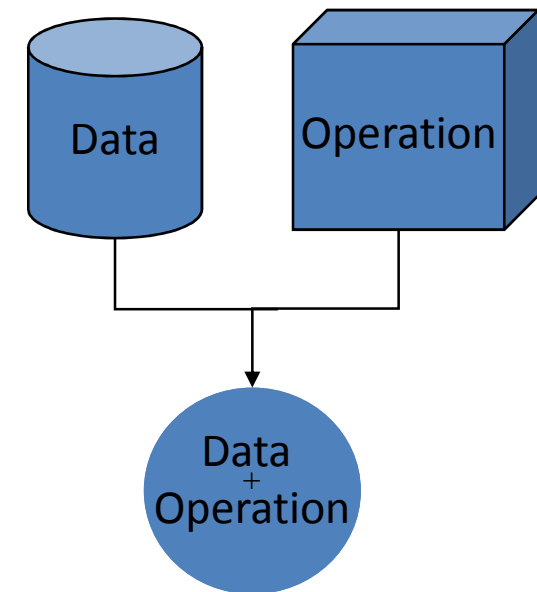
- ภาษาที่สร้าง ADT ได้ต้องมีกลไก 2 อย่าง คือ
 - *Encapsulation* เพื่อนำข้อมูลกับ operations มาผูกติดกันเป็นหน่วยหนึ่ง
 - *Information hiding* เพื่อกำหนดขอบเขตในการอ้างถึงข้อมูลหรือ operations ของชนิดข้อมูลหนึ่ง ๆ
- ข้อดี
 - ง่ายต่อการจัดการโครงสร้างของโปรแกรม
 - แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้สะดวก
 - คอมไพล์แยกส่วนได้
 - สามารถเปลี่ยนการแทนข้อมูลได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อผู้ใช้
 - Reliability โดยการซ่อนการแทนข้อมูล ผู้ใช้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในวัตถุได้โดยตรง

Abstract Data Types

- ในการทำ encapsulation ใน Java/C++ ใช้ class
- ในการทำ information hiding ใช้ access control modifiers

ตัวอย่างเช่น ใน Java

- private สมาชิกถูกอ้างถึงได้จากภายใน class เท่านั้น
- public สมาชิกถูกอ้างถึงได้จาก class ใดๆ ที่มองเห็น
- protected สมาชิกถูกอ้างถึงได้จาก subclass หรือ class ใน package เดียวกัน
- ไม่มีระบุ (default) สมาชิกถูกอ้างถึงจาก class ใดๆ ใน package เดียวกัน

Categories of OOP Language

- สนับสนุน OOP โดยเป็นส่วนเพิ่มเติมในภาษาที่อยู่แล้ว
 - C++ (สนับสนุน procedural และ data-oriented programming ด้วย)
 - Ada95 (สนับสนุน procedural และ data-oriented programming ด้วย)
 - CLOS (สนับสนุน functional programming ด้วย)
 - Scheme (สนับสนุน functional programming ด้วย)
- สนับสนุน OOP แต่ยังคงใช้โครงสร้างพื้นฐานแบบภาษา imperative
 - Eiffel (เป็นภาษาใหม่ไม่มีรากฐานมาจากภาษาใด)
 - Java (รากฐานจากภาษา C++)
- ภาษา OOP อย่างเดียว (Pure OOP) เช่น ภาษา Smalltalk

Characteristics of OOP

- Encapsulation
 - Information hiding
 - **Inheritance**
 - Dynamic binding
 - Polymorphism
- } ADT = Class

Imperative VS Object-oriented

Imperative

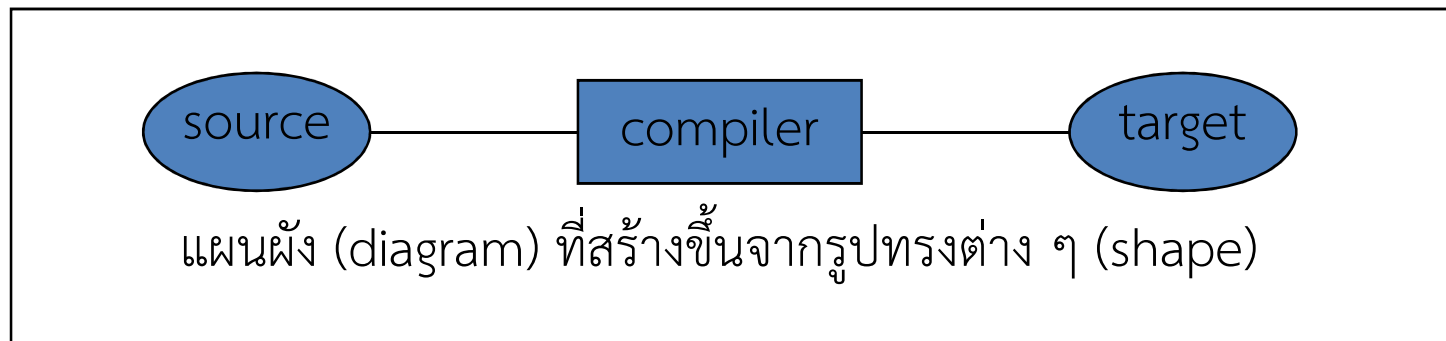
- Top-down design
- Procedure-oriented
- Algorithm
- Share global data
- Program-data separation
- Data transportation
- Single flow

Object-oriented

- Bottom-up
- Object-oriented
- Behavior
- Information hiding
- Encapsulation
- Communication with messages
- Multiple objects

Procedure-oriented VS Object-oriented

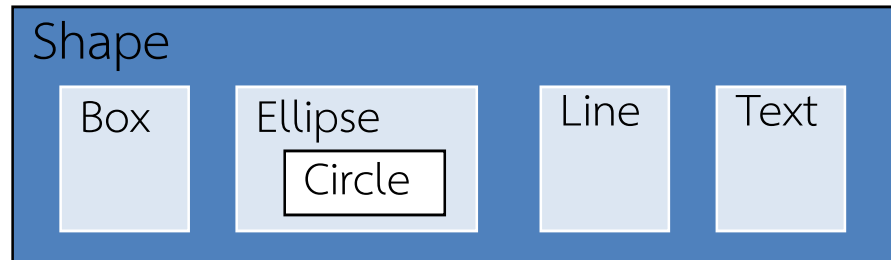
- ปัญหา : ต้องการวาดแผนผัง

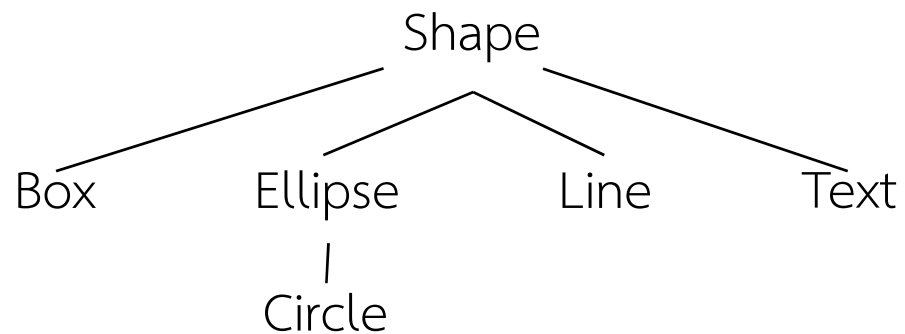
Procedural thinking

```
Procedure draw (diagram  $d$ );  
begin  
  for each shape  $s$  in diagram  $d$  do  
    begin  
      case  $s$  of  
        box : code to draw a box;  
        ellipse : code to draw an ellipse;  
        ....  
  
        arc : code to draw an arc;
```

OO Thinking

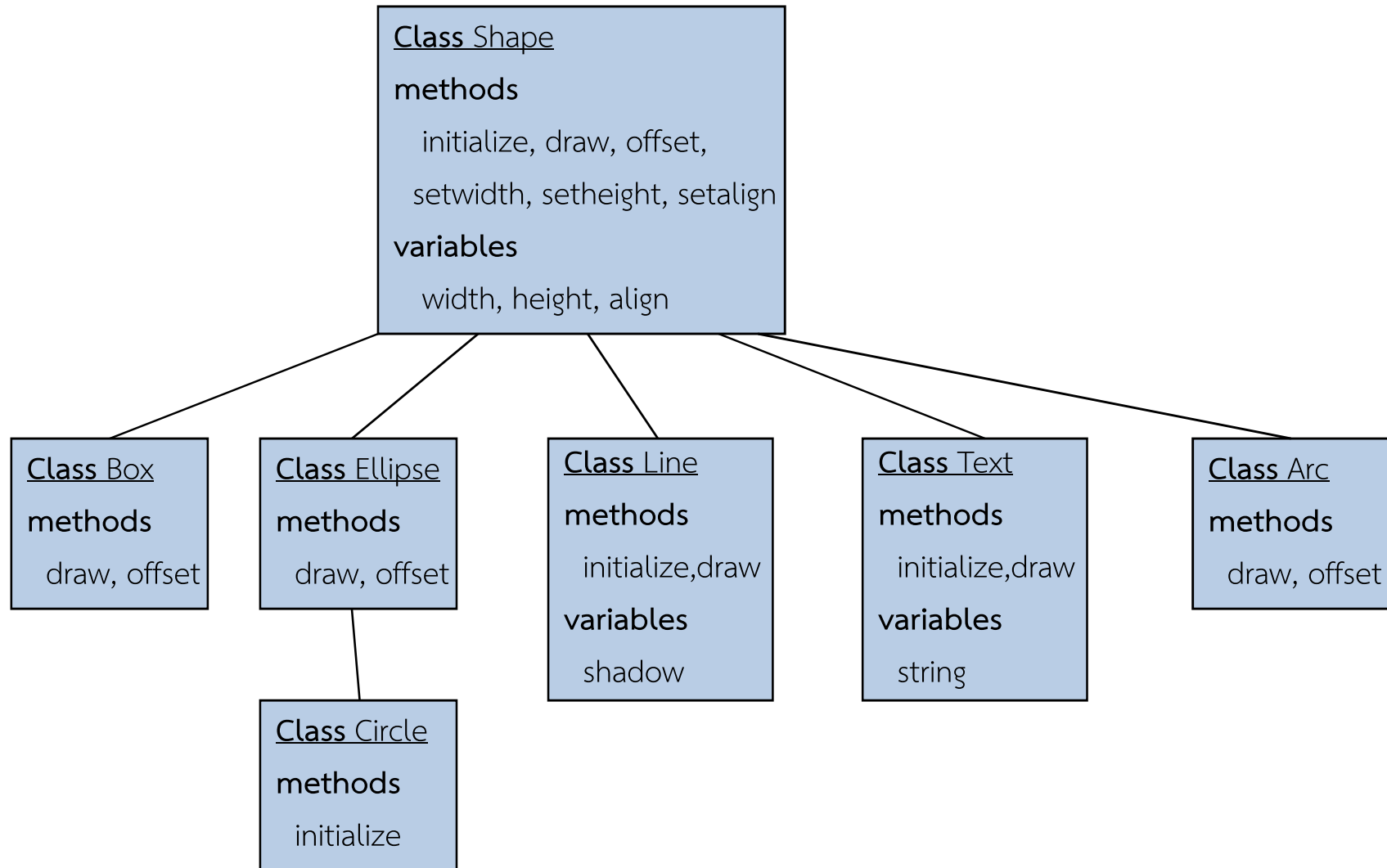

การจำแนกประเภทของรูปทรง

Class hierarchy ของ shape

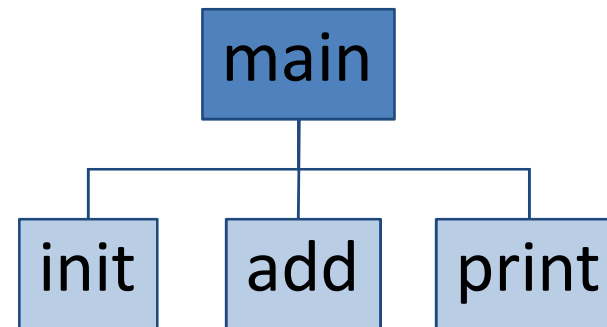
OO Thinking

Complex number in C

```
#include <stdio.h>
typedef struct { double r, i; } Complex;
void init (Complex *a, double r, double i) {
    a->r = r;
    a->i = i;
}
void printComplex (Complex a) {
    printf("%1.1f + i%1.1f", a.r, a.i);
}
Complex add(Complex a, Complex b) {
    Complex c;
    c.r = a.r + b.r;
    c.i = a.i + b.i;
    return c;
}
```

```
void main() {
    Complex x, y, z;
    init(&x, 1.0, 2.0);
    init(&y, 1.0, 2.0);
    z = add(x, y);
    printComplex(z);
}
```


Complex number in Java

```
#include <stdio.h>
class Complex {
    private double r, i;
    Complex (double x, double y) {
        r = x; i = y;
    }
    public void add(Complex c) {
        r += c.r, i += c.i;
    }
    public void print() {
        system.out.println(r+"+i"+i);
    }
}
```

```
class ComplexTest {
    public static void main(String args[]) {
        Complex a = new Complex(1.0, 2.0);
        Complex b = new Complex(3.0, 4.0);
        Complex c = new Complex(0.0, 0.0);
        c.add(a);
        c.add(b);
        c.print();
    }
}
```

Complex Class

- r : double

- i : double

+ Complex() : void

+ add() : void

+ print() : void

OOP Concepts

- Class
- Object, instance
- Subclass, derived class
- Superclass, parent class
- Method, behavior
- Message
- Inheritance
- Polymorphism
- Overriding
- Encapsulation

Object-oriented concept

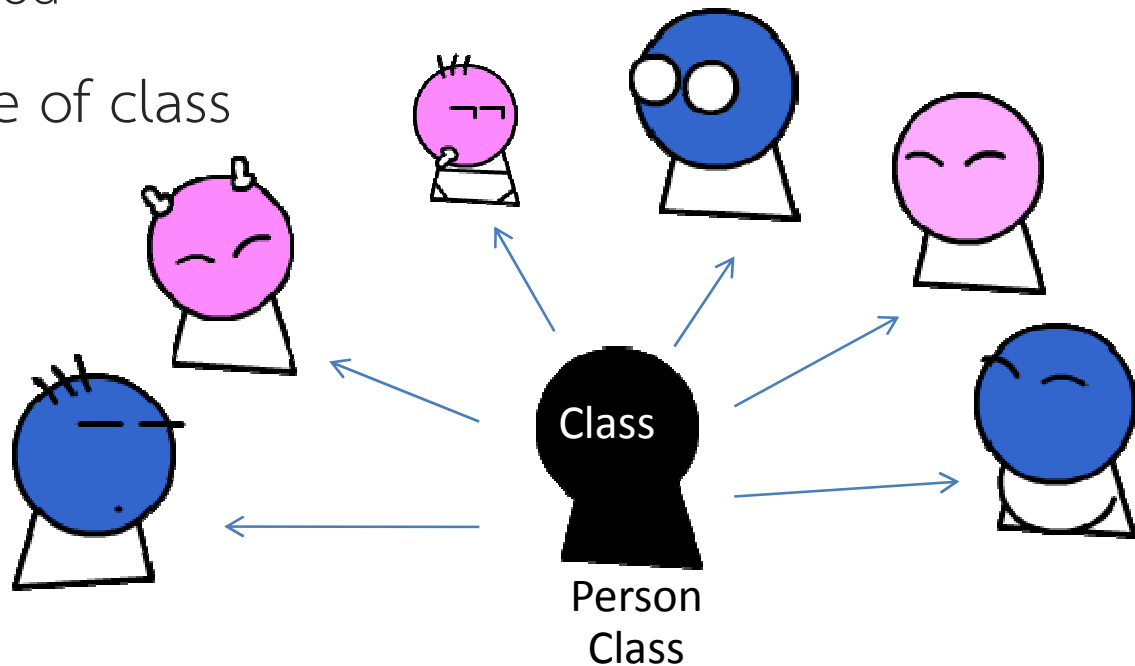
- วัตถุ (Object) ทัวไปจะเก็บสถานะ (state) เป็นข้อมูลของตัวเองได้ และสามารถทำกิจกรรมบางอย่างได้ เช่น คำนวณ เปลี่ยนข้อมูล ติดต่อหรือโต้ตอบกับวัตถุอื่น
- นักเรียน --> วัตถุ
 - ข้อมูล : ชื่อ ที่อยู่ ผลการเรียน
 - กิจกรรม : ตอบคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเองได้, ติดต่อเพื่อตรวจสอบ
- ตัวแปรในภาษา Imperative ไม่สามารถจำลองพฤติกรรมและการทำงานของวัตถุเช่นนี้ได้

Class & Instance

- *Class* เป็นกลไกสำหรับกำหนดโครงสร้างและพฤติกรรมของวัตถุ
- *Instance* จะถูกสร้างขึ้นเพื่อจำลองการทำงานของวัตถุใน class นั้น
 - มีพื้นที่หน่วยความจำสำหรับเก็บข้อมูลของวัตถุ
 - มี method สำหรับกระทำต่อข้อมูล หรือโต้ตอบกับ instance อื่น
 - สามารถสร้าง instance ของ class ได้หลาย instance โดยแต่ละตัวจะมีโครงสร้างเหมือนกัน แต่มีข้อมูลที่ต่างกันไป
 - เมื่อสร้าง instance แล้ว มันจะรออยู่เฉย ๆ จนกว่าจะมีใครเรียกใช้
- Class -> Type
- Instance -> Variable

Class

- Class เป็นต้นแบบ (blueprint) ในการสร้าง object ประกอบด้วย
 - Attribute == state == data/variable
 - Behavior == method
- Object เป็น instance of class

Attribute & Behavior

- Class ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ
 - data member คือสมาชิกที่เป็นข้อมูล อาจเป็นค่าคงที่ ตัวแปรของชนิดข้อมูลพื้นฐาน หรือตัวแปรที่เป็น object -> **Attribute**
 - method member คือสมาชิกที่เป็นฟังก์ชัน ซึ่งตอบสนองต่อ message เรียกสั้น ๆ ว่า *method* -> **Behavior**

Person Class
+ name : string + height : float + weight : float + age : int + sex : string
+ walkAhead() : void + turnLeft() : void + turnRight() : void

Method

ประเภทของ method

- **Constructor** กำหนดค่าเริ่มต้นให้ object ชื่อ method คือชื่อ class ไม่มี return type
- **Destructor** ใช้ในการคืนพื้นที่ในหน่วยความจำ ไม่มี return type
- **Accessor** ใช้อ่านค่าของ data member นิยมตั้งชื่อขึ้นต้นด้วย get ตามด้วยชื่อ data member เช่น getName() มี return type เป็นชนิดข้อมูลของ data member นั้นๆ
- **Mutator** ใช้เปลี่ยนแปลงค่าของ data member นิยมตั้งชื่อขึ้นต้นด้วย set ตามด้วยชื่อ data member และรับพารามิเตอร์เป็นค่าที่จะกำหนดให้ data member ไม่มี return type

Method Examples in C++

```
class Human {  
    private:  
        int Age;  
    public:  
        Human() { Age = 1; }  
        int CalSum(int,int);  
        void SetAge (int Num) { Age = Num; }  
        int GetAge() const { Age++; return Age; }  
        ~Human();  
};
```

Declare Attribute of Person Class

Person Class

+ name : string
+ age : int
+ sex : string
+ height : float
+ weight : float
+ x : int

+ Person(
name:string, age:int,
sex:string) : void

+ WalkAhead(
distance:int) : void

+ CanDrink() : bool

+ ToString() : string

Class

Person
Class

```
class Person
```

```
{
```

```
    public string name;
```

```
    public int age;
```

```
    public string sex;
```

```
    public float height;
```

```
    public float weight;
```

```
    public int x;
```

```
    public Person(string name, int age, string sex)
```

```
    {
```

```
        this.name = name;
```

```
        this.age = age;
```

```
        this.sex = sex;
```

```
        this.height = 160;
```

```
        this.weight = 50;
```

```
        this.x = 0;
```

```
    }
```

```
    public void WalkAhead(int distance)
```

```
    {
```

Constructor of Person Class

Person Class

+ name : string
+ age : int
+ sex : string
+ height : float
+ weight : float
+ x : int

+ Person(
name:string, age:int,
sex:string) : void

+ WalkAhead(
distance:int) : void

+ CanDrink() : bool

+ ToString() : string

Class

Person
Class

```
class Person
```

```
{
```

```
    public string name;
```

```
    public int age;
```

```
    public string sex;
```

```
    public float height;
```

```
    public float weight;
```

```
    public int x;
```

```
    public Person(string name, int age, string sex)
```

```
    {
```

```
        this.name = name;
```

```
        this.age = age;
```

```
        this.sex = sex;
```

```
        this.height = 160;
```

```
        this.weight = 50;
```

```
        this.x = 0;
```

```
    }
```

```
    public void WalkAhead(int distance)
```

```
    {
```

WalkAhead() Method

Person Class

+ name : string
+ age : int
+ sex : string
+ height : float
+ weight : float
+ x : int

+ Person(
name:string, age:int,
sex:string) : void

+ WalkAhead(
distance:int) : void

+ CanDrink() : bool

+ ToString() : string

Class

Person
Class

```
public float height;  
public float weight;  
public int x;  
  
public Person(string name, int age, string sex)  
{  
    this.name = name;  
    this.age = age;  
    this.sex = sex;  
    this.height = 160;  
    this.weight = 50;  
    this.x = 0;  
}  
  
public void WalkAhead(int distance)  
{  
    x = x + distance;  
}  
  
public bool CanDrink()  
{
```

CanDrink() Method

Person Class

+ name : string
+ age : int
+ sex : string
+ height : float
+ weight : float
+ x : int

+ Person(
name:string, age:int,
sex:string) : void

+ WalkAhead(
distance:int) : void

+ CanDrink() : bool

+ ToString() : string

Class

Person
Class

```
1
    this.name = name;
    this.age = age;
    this.sex = sex;
    this.height = 160;
    this.weight = 50;
    this.x = 0;
}

public void WalkAhead(int distance)
{
    x = x + distance;
}

public bool CanDrink()
{
    if (age > 20)
        return true;
    return false;
}
```

Tostring() Method

Person Class

+ name : string
+ age : int
+ sex : string
+ height : float
+ weight : float
+ x : int

+ Person(
name:string, age:int,
sex:string) : void

+ WalkAhead(
distance:int) : void

+ CanDrink() : bool

+ ToString() : string

Class

Person
Class

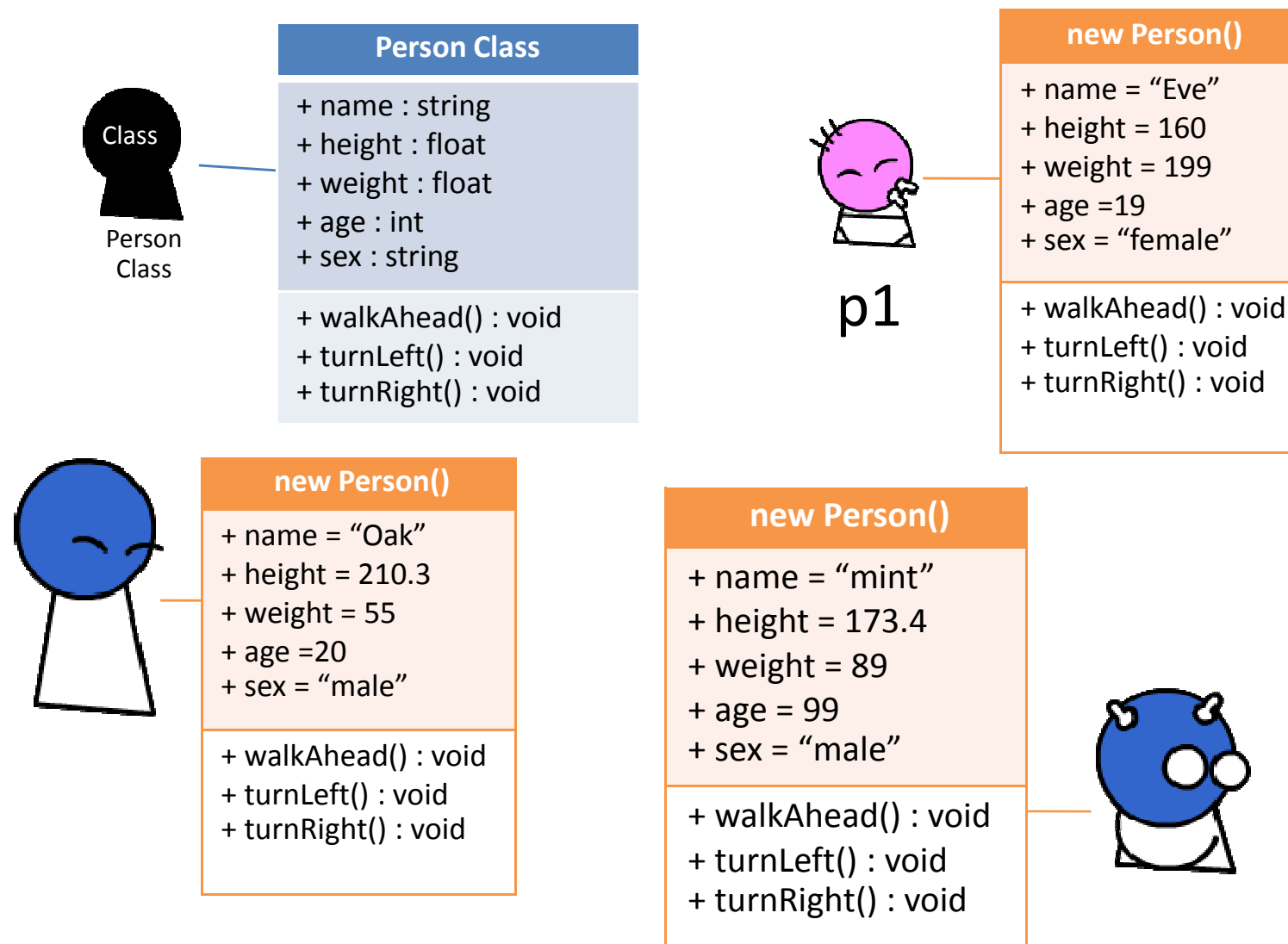
```
        this.x = 0;
    }

    public void WalkAhead(int distance)
    {
        x = x + distance;
    }

    public bool CanDrink()
    {
        if (age > 20)
            return true;
        return false;
    }

    public override string ToString()
    {
        return name + "[" + age + "]";
    }
}
```

Object/Instance of Class

Reference Variable

Primitive

```
int a=5;  
int b=3;  
  
a=b;
```

In Memory

a = 5

b = 3

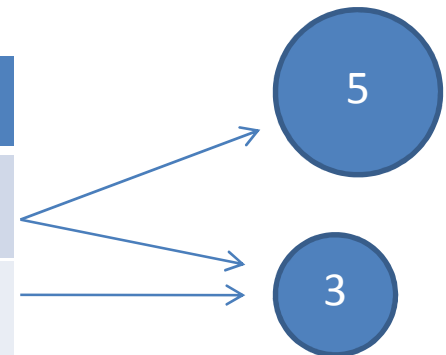
Reference

```
Circle a= new Circle( 5 );  
Circle b= new Circle( 3 );  
  
a=b;
```

In Memory

a

b

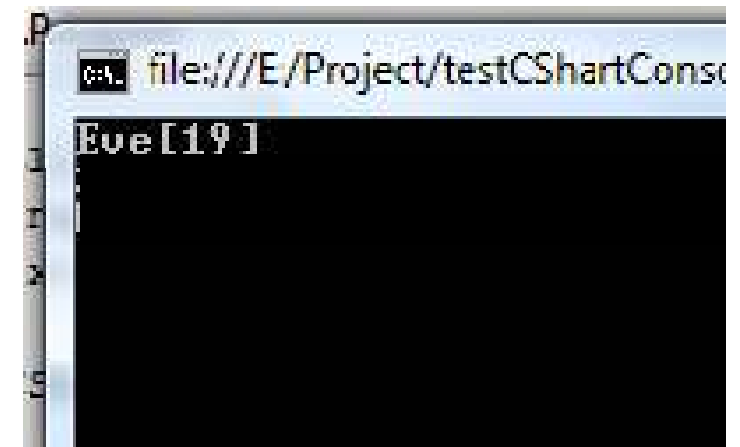
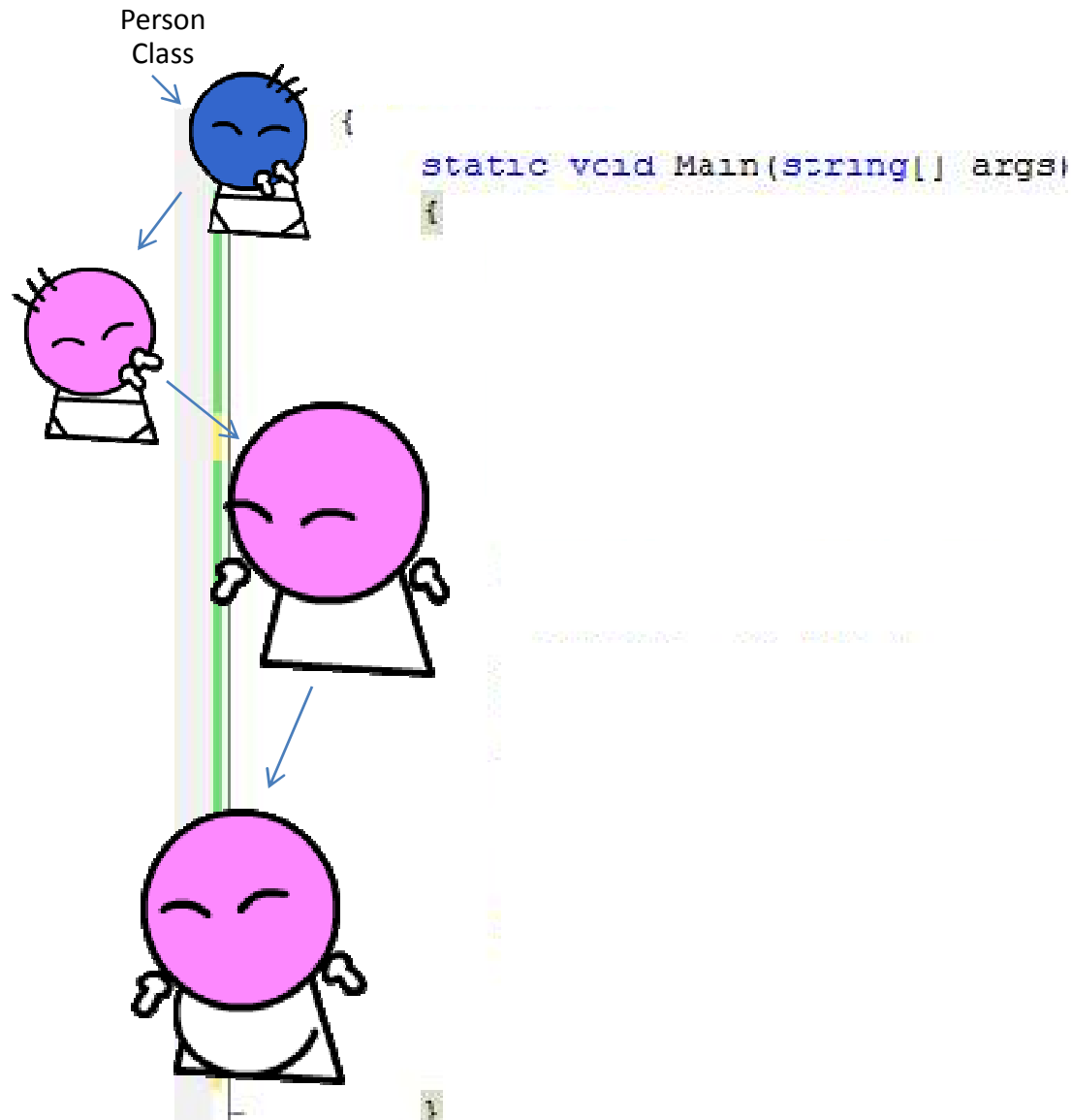

Message

- Class เป็นตัวระบุคุณสมบัติต่าง ๆ ของ object
- เมื่อมีการกำหนดพื้นที่สำหรับ object หนึ่งจะมีการสร้าง instance ขึ้น
- Object แต่ละตัวจะติดต่อกันโดยการรับส่ง **message**
- เมื่อ object ได้รับ message จะ execute method ที่เหมาะสมเพื่อตอบสนอง
- Message ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ชื่อ method และ destination object

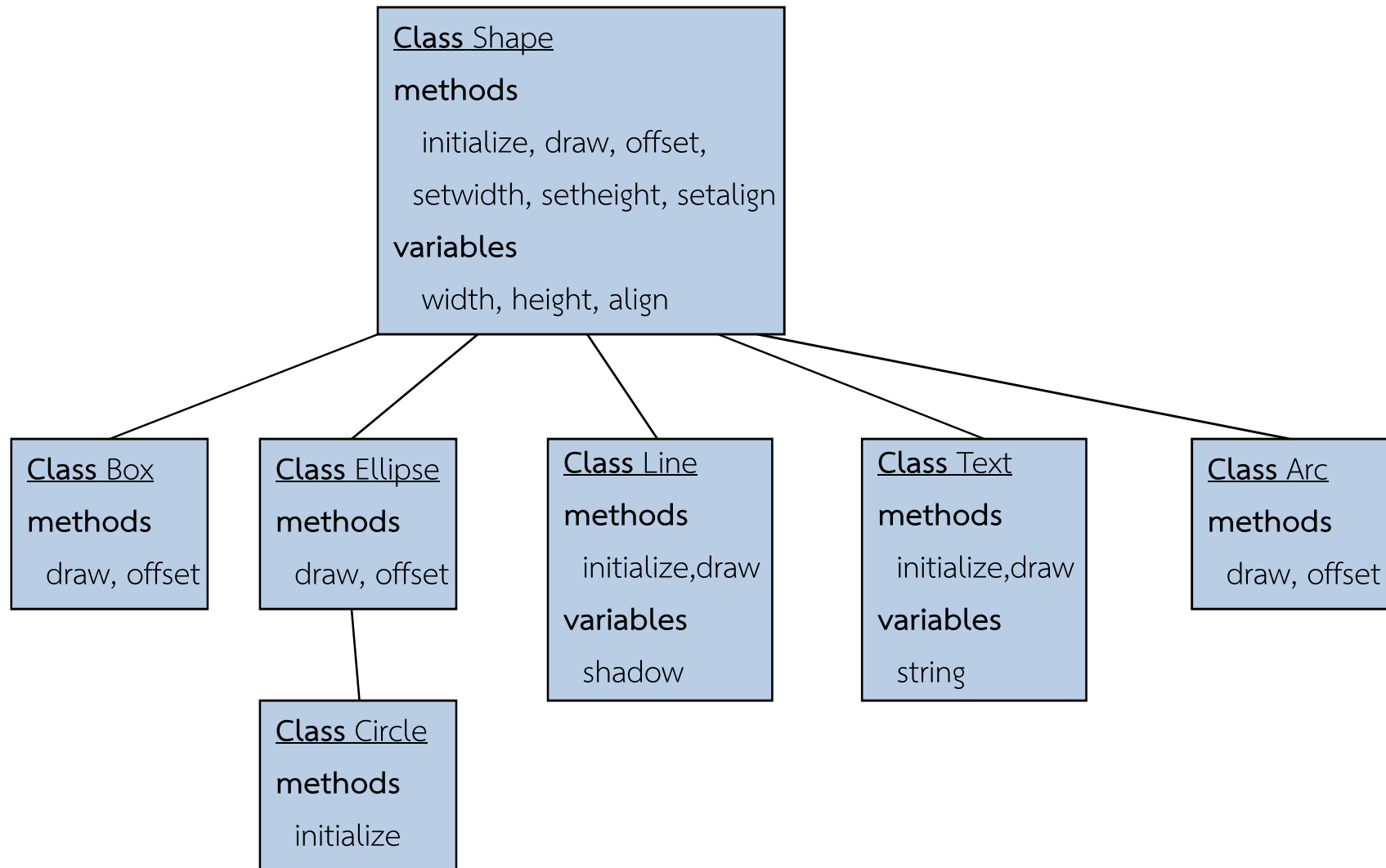
Let's Use Person Class

Inheritance

- เราสามารถสร้าง class ใหม่ได้ โดยนำ class ที่ถูกสร้างและใช้งานอยู่แล้ว มาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับหน้าที่ใหม่ที่ต้องการ
- class เดิมจะยังคงใช้งานได้เช่นเดิม เรียกว่าเป็น **superclass** หรือ parent class ของ class ใหม่
- class ใหม่จะได้สมาชิกของ class เดิมมาพร้อมกับมีการเพิ่มสมาชิกใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่มีอยู่เดิมให้ต่างไป จะเรียกว่าเป็น **subclass** หรือ derived class ของ class เดิม
- กลไกการสร้าง class แบบนี้เรียกว่า การสืบทอดคุณสมบัติ หรือ **inheritance**

Superclass & Subclass

Inheritance in C++

- class ใดๆ ไม่จำเป็นต้องเป็น subclass ของ class ใด class หนึ่ง
- การเข้าถึงสมาชิก (Access modifier) ใน class มี 3 รูปแบบ
 - Private สมาชิกถูกอ้างถึงได้เฉพาะภายใน class และ friends เท่านั้น (ทำให้ subclass ไม่เป็น subtype)
 - Public สมาชิกถูกอ้างถึงได้จาก class ใดๆ ที่มองเห็น class นั้นได้หรือ client
 - Protected สมาชิกถูกอ้างถึงได้ภายใน class และ subclass ยกเว้น client

Inheritance Example in C++

```
class A {  
    public:  
    int x;  
    char f( );  
    A( );  
};  
class D : public A {  
    int x;  
    int g( );  
};
```

class D เป็น subclass ของ class A

Object ของ class D มีสมาชิก 4 ตัวคือ

- x เป็น data member ที่สืบทอด (inherit) มาจาก class A (A::x)
- f เป็น method ที่สืบทอดมาจาก class A
- x เป็น data member ที่ประกาศเพิ่มใน class D
- g เป็น method ที่ประกาศเพิ่มใน class D

Encapsulation & Inheritance

Inheritance Example in C++

```
class List {  
    private :  
        cell * rear;  
    public :  
        List( );  
        int  empty( );  
    protected:  
        void add(int);  
        void push(int);  
        int  get( );  
};  
class Queue : public List {  
    public :  
        Queue ();  
        int  get( ) { return List::get(); }  
        void put ( int x) { List::add(x); }  
};
```

สมาชิกของ object ใน class Queue

Public function

Queue	added(constructor)
get	added
put	added
List::empty	inherited

Protected function

add	inherited
push	inherited
List ::get	inherited

Information Hiding

Inheritance Example in C++

```
class Student: public Human
{
    private:
        int Score;
    public:
        void SetScore(int Num){
            Score = Num;
        }
        int GetScore() {
            return Score;
        }
};
```

```
int main() {
    Student Miki;

    Miki.SetAge(40);
    Miki.SetScore(88);

    cout << "Age :" << Miki.GetAge();
    cout << endl;
    cout << "Score :" << Miki.GetScore();

    return 0;
}
```

Inheritance in C++

- การสืบทอดคุณสมบัติสามารถกำหนด access controls (private หรือ public ทำให้สามารถเปลี่ยนการเข้าถึงสมาชิกใน subclasses ได้
 - Private derivation สมาชิก (ทั้ง Member Function และ Data Member) ในส่วนของ public และ protected ใน class แม่จะกลายเป็นสมาชิกของ class ลูกในลักษณะ private
 - Public/Protected derivation สมาชิกของ class แม่จะกลายเป็นสมาชิกของ class ลูกที่มีลักษณะเป็น public/protected
- derived class จะไม่สามารถเข้าถึงส่วน private ของ parent class ได้ทั้งสามรูปแบบ

Inheritance Example in C++

```
class base_class {
    private:
        int a;
        float x;
    protected:
        int b;
        float y;
    public:
        int c;
        float z;
};

class subclass_1 : public base_class { ... };
//      In this one, b and y are protected and
//      c and z are public

class subclass_2 : private base_class { ... };
//      In this one, b, y, c, and z are private,
//      and no derived class has access to any
//      member of base_class
```

Reexportation in C++

- สมาชิกที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ใน subclass เนื่องจากการทำ private derivation สามารถทำให้มองเห็น/เข้าถึงได้โดยการใช้ scope resolution operator (::)
- ตัวอย่างเช่น

```
class subclass_3 : private base_class {  
    base_class :: c;  
    ...  
}
```

Example 1

```
class single_linked_list {
private:
    class node {
        public:
            node *link;
            int contents;
    };
    node *head;
public:
    single_linked_list() { head = 0 }
    void inseart_at_head(int);
    void insert_at_tail(int);
    void remove_at_head();
    int empty();
};
```

Example 2

```
class stack : public single_linked_list {
public:
    stack();
    void push(int value) {
        single_linked_list ::inseart_at_head(int value);
    }
    int pop() {
        return single_linked_list::remove_at_head();
    }
};

class queue : public single_linked_list {
public:
    queue();
    void enqueue(int value) {
        single_linked_list ::inseart_at_tail(int value);
    }
    int dequeue() {
        return single_linked_list::remove_at_head();
    }
};
```

Example 3

```
class stack : private single_linked_list {
public:
    stack();
    void push(int value) {
        single_linked_list ::insert_at_head(int value);
    }
    int pop() {
        return single_linked_list::remove_at_head();
    }
    single_linked_list::empty();
};

class queue : private single_linked_list {
public:
    queue();
    void enqueue(int value) {
        single_linked_list ::inseart_at_tail(int value);
    }
    int dequeue() {
        return single_linked_list::remove_at_head();
    }
    single_linked_list::empty();
};
```

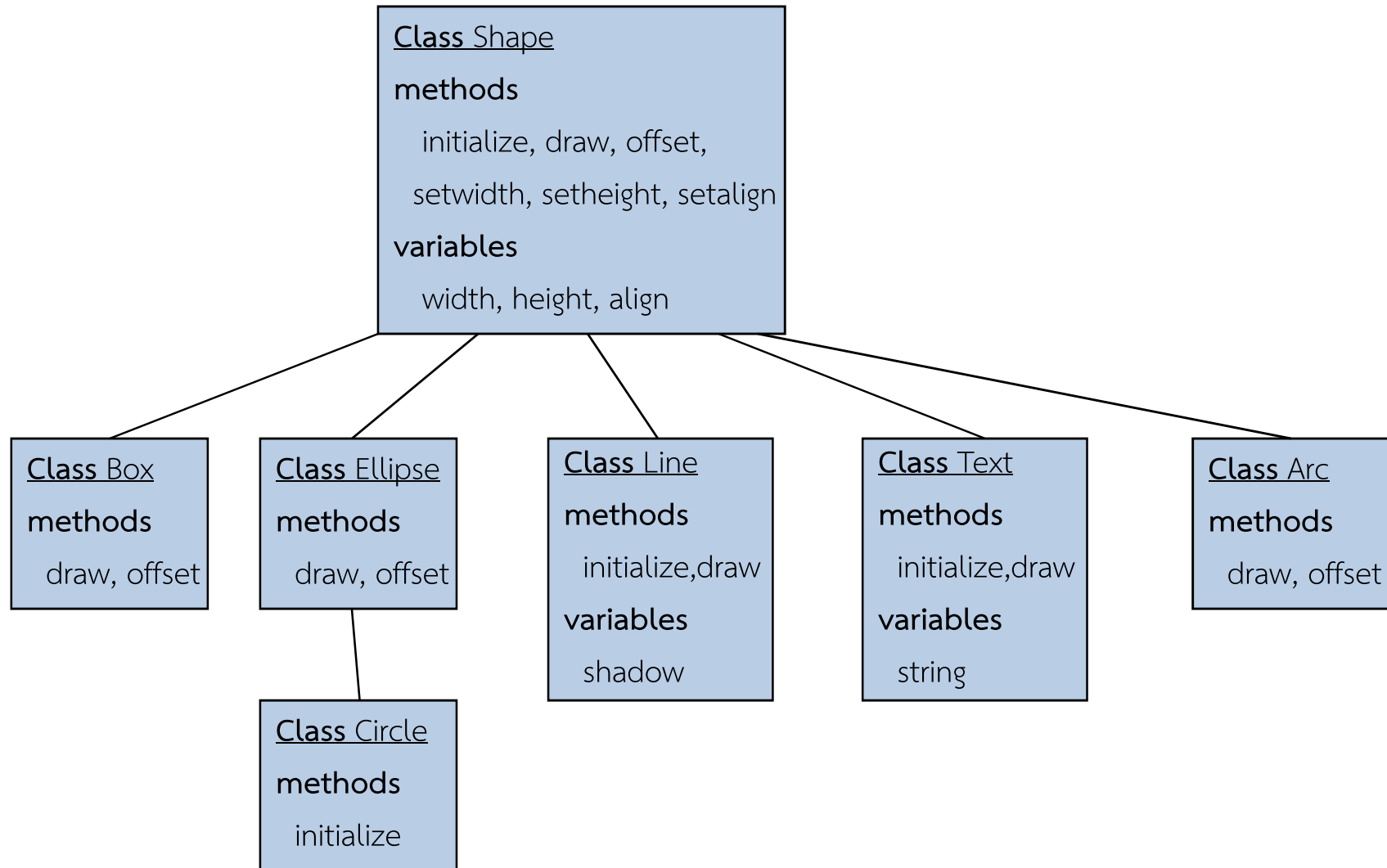
Dynamic Binding & Polymorphism

- Method **overriding** เป็นการกำหนดชื่อของ method ใน subclass ให้มีชื่อเหมือนกับ method ใน parent class เพื่อเปลี่ยนแปลงการทำงานของ method ใน parent class ให้ทำหน้าที่อื่นใน subclass
- การ binding ว่าชื่อ method ที่ instance ส่งมาเป็น method ตัวใด จะทำแบบ **dynamic binding**
- แนวคิดในการจัดการกับ instance ของ class ที่ต่างกันด้วย method เดียวกันเรียกว่า **polymorphism**
- polymorphism เป็นการสนับสนุนการออกแบบโปรแกรมเพื่อให้ใช้งานร่วมกัน หรือการนำกลับมาใช้ได้อีก

Abstract Class

- method ที่ทำการ overriding ต้องมี protocol ที่เหมือนกัน
- method ที่กำหนดเป็น virtual จะสามารถเรียกใช้ผ่าน polymorphic variables และการ binding ของ message จะเป็นแบบ dynamic binding
- pure virtual function จะไม่มีการนิยามใดๆ
- class ใดๆ ที่มี pure virtual function อย่างน้อยหนึ่ง function จะเรียกว่าเป็น *abstract class*

Framework

Polymorphism Example in C++

```
class shape {  
    public:  
        virtual void draw() = 0;  
    ...  
}  
class circle : public shape{  
    public:  
        virtual void draw() {...}  
    ...  
}  
class rectangle : public shape{  
    public:  
        virtual void draw() {...}  
    ...  
}  
class square : public shape{  
    public:  
        virtual void draw() {...}  
    ...  
}
```

```
square s;  
rectangle r;  
shape &ref_shape = s;  
//a reference to the square s  
  
ref_shape.draw();  
//dynamic binding to draw in square  
  
r.draw();  
//static binding to draw in rectangle
```

Polymorphism & Dynamic binding

Method Overloading

- Method **overloading** เป็นการเรียก method หนึ่งด้วย argument ที่แตกต่างกันไปในการเรียกแต่ละครั้ง และจะต้องมีหลาย ๆ method สำหรับการเรียกแต่ละแบบ
- เช่น method ในการบวกอาจประกอบด้วย 3 method ซึ่งมี argument ต่างกัน คือ
 - `function add(x:integer; y:integer)`
 - `function add(x:real; y:real);`
 - `function add(x:integer; y:real);`

Multiple Inheritance

- Multiple Inheritance เป็นการสร้าง class ใหม่จาก superclass มากกว่าหนึ่ง class
- ถ้าสมาชิกชื่อซ้ำกันใน superclass ที่สืบทอดมา ใช้ scope resolution operator (::) ในการระบุสมาชิกที่อ้างถึง เช่น A::getN(), B::x::getN()

```
class A {...};
```

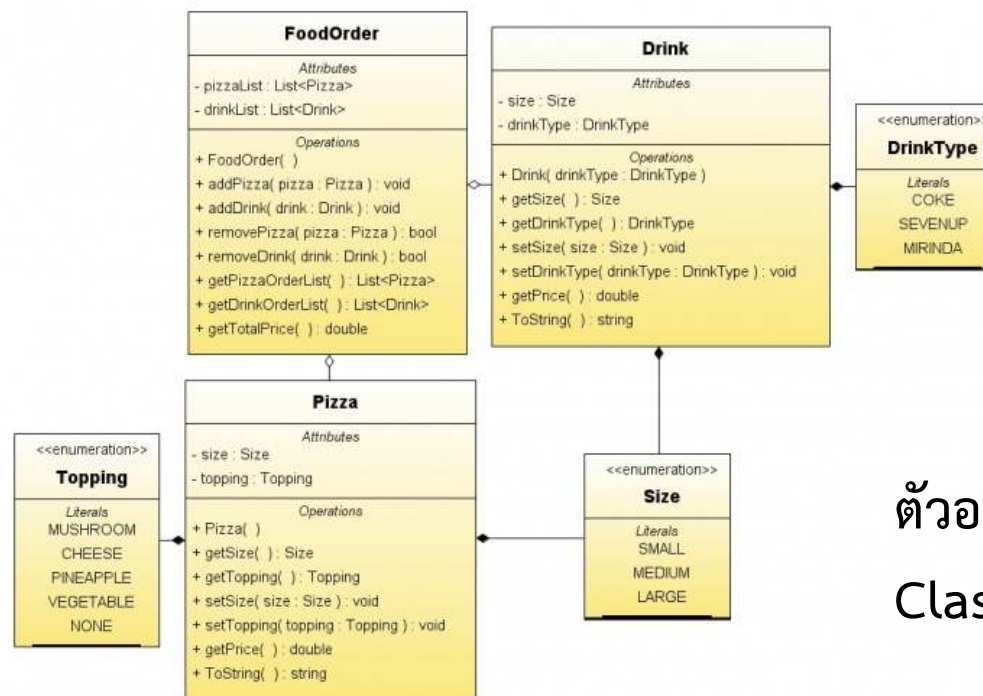
```
class B {...};
```

```
class C : public A, public B {...};
```

UML

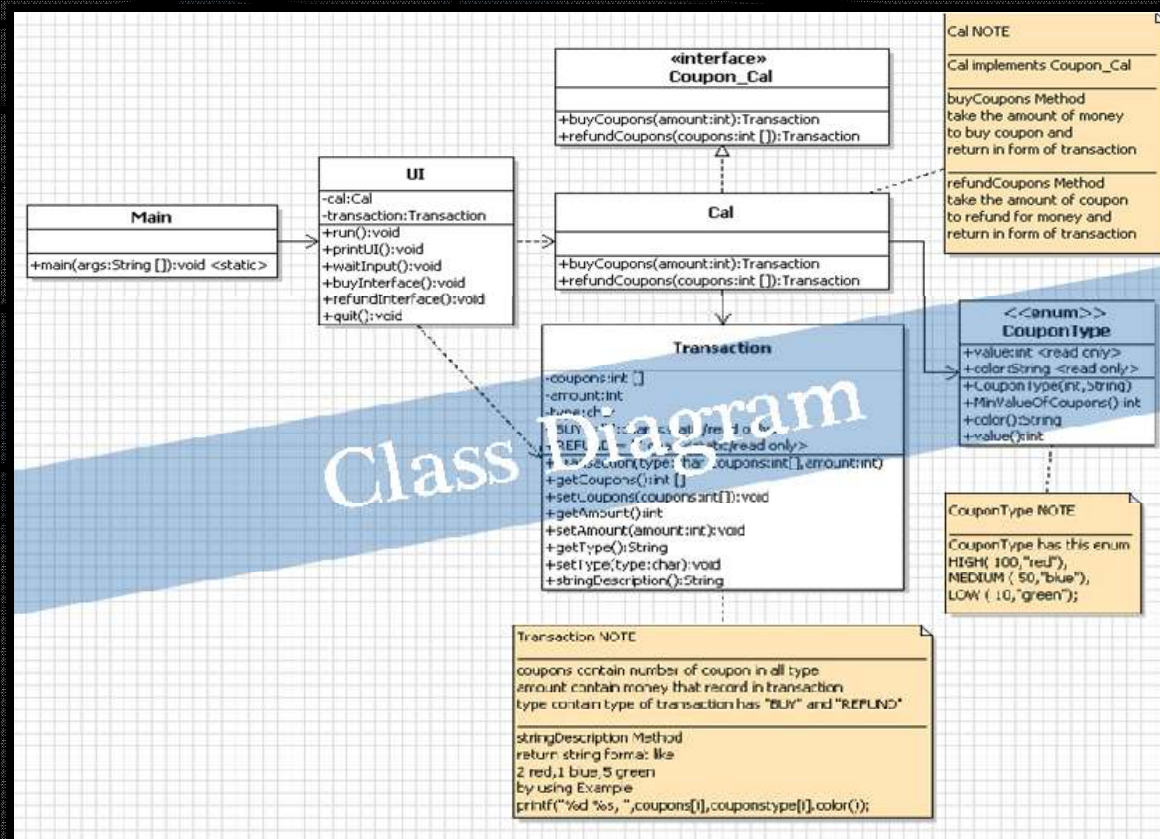
- Unified Modeling Language

UML ถูกใช้ในการสื่อสารกันภายในทีม เพื่อให้เข้าใจตรงกัน รวมถึงช่วยในการแบ่งงาน แบ่งส่วน ของโปรแกรม

ตัวอย่างของ UML
Class diagram

Many Types of UML

ข้อดีของ OOP

- เข้าใจง่าย เพราะการทำงานเปรียบเสมือนการจำลองเหมือนในโลกจริง โดยอาศัยการมองทุกอย่างเป็น object ซึ่งแต่ละตัวมีหน้าที่และความหมายในตัว
- บำรุงรักษา และแก้ไขโปรแกรมได้ง่าย
- มีความปลอดภัยสูง เพราะจัดการกับ error ได้ดี
- นำกลับมาใช้ใหม่ได้ (reusability) ลดขั้นตอนในการเขียนโปรแกรม
- โปรแกรมมีคุณภาพสูง ใช้ได้หลาย platform

ข้อเสียของ OOP

- เข้าใจยาก สำหรับผู้เริ่มต้นเขียนโปรแกรม หรือถนัดเขียนโปรแกรมแบบ procedural
- ทำงานได้ช้ากว่าภาษาโปรแกรมอื่น
- ภาษามีความกำกวม ถ้ามีลักษณะ multiple inheritance

อ้างอิงจาก

- Slide เรื่อง Object-oriented Programming โดย Oakvale ในงาน exceed camp project ม.เกษตรศาสตร์
- หนังสือ Fundamental of Java Programming Volume I โดย ดร.วีรศักดิ์ ชิงถาวร
- หนังสือแนวคิดเชิงวัตถุ Object-oriented Concept โดย จตุรพิธ สมหอม และ พิษชานันท์ พิงคประเสริฐ
- หนังสือ Concepts of Programming Languages โดย Robert Sebesta
- แบบเรียน ภาษา C++ Online โดย devzilla เข้าถึงได้จาก <http://devzilla.exteen.com>